

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bátsban*, Pünköst - Havának
(Májusnak) 10-dik napján, 1793-dik
Éfztendőben.

Hadi Környüállások.

A' következő *Koppenhágai Levél*, melly
költ April. 13-dikán, meg-érdemi nyomos
völtáért, hogy első helyet foglallyon mai
árkusunkban. Imhol azért annak a' foglal-
latja:

„ A' mi Udvarunknál lévő Anglus Kö-
vethoz egy Kurir érkezett ezen Hónapnak
8-dikán *Londonból*, 's olly instruktziókat,
(Utasításokat) hozott nékie, hogy a' Római
Tsászár; az Orosz Tsászárné; és a' Prussziai

T t

Ki.

Király Ministereivel egygyezőleg igyekezzen reá venni a' *Dániai* Udvar; hogy szakasszon ez félbe mindennemű kereskedést a' Fr. Nemzettel, és avagy tsak ezen tselekedete által fogjon egyyüvé azon Hatalmasságaival *Európának*, kiknek közönséges szándékjok az, hogy vissza vezessék a' Frantziákat, a' Polgári Társaságnak hajdani principiumaira; 's meg-eggyeztessék őket más Népekkel. — A' *Svéd*, és *Dánusok* vóltak már tsupán azok a' Nemzetek, a' mellyek ellen hadat nem végzettek a' *Frantziák*; de mostanában meg kérlette a' Fr. Ministeriom, a' *Svéd* Udvar, ha meg esméri é Fr. Országot Közönséges Társaságnak, vagy nem? Ha, nem: úgy minden *Svéd* hajók le fognak tartoztatni a' Fr. ki-kötő helyekben. Az a' hire, hogy *Svéd* Ország, tíz öreg hajókat ad azon *Orosz* hajós Sereghez, melly, a' *Frantziák* ellen indul. “

Konstantzinápolyból irták Mártz. 21. kén, hogy midőn meg-hallotta vólna a' Török Tsálfár, *XVI. Lajos'* halálát: annyira meg-indult azon, hogy bé-zárkozott, 's három napokig még a' Ministerei közzül se botsátott egyvet is maga eleibe. Hajlani láttatik az időtől fogva a' Török Tsálfár arra a' projektumra is, hogy a' maga Birodalmabéli ki-kötő helyekbe való menetelt meg-tiltsa a' Frantz. hajóknak; minthogy tsak ugyan a' Basák is panaszt tettek a' Tartományokból mindenfelől, hogy az ott tartózkodó *Frantziák* garázdálkodnak.

Ha az említett tilalmazó parantsolat, tökéletességre találna menni: egésszen nyakát

kát szegné a' *Marsiliai* kereskedésnek. — Az *Archipelagusra*, nyóltz első nagyságú hajókat, 's négy fregátokat rendelt a' Nagy Úr, hogy ott fel 's alá járkállyanak, és szemlélődjenek.

Tegnap virradóra érkezett ide egy Kurir — Gróf *Hardeck* — Hertzeg *Koburg*' Armádiájától. A' melly hírt hozott egy nagy petsétes levélben, az még nem tétetet közön-ségessé. — Befréllette, hogy *Lille*, vagy *Ryffel* Frantzia Várost meg-szállották az Anglus, Hollandus, és Prusszus egyesült Seregek, 's szorongatni kezdeték azt maga' fel-adására. — Ma reggel ismét más Kurir jött — Gróf *Rosenberg* — azzal az örven-detes hírrel, hogy Hg *Koburg*' Armádiája úgy meg-verte a' Frantziákat *Condé Vára*' téján, hogy a' tsata' helyén két ezere maradtak közzülök halva. — A' jövő héten *Béts* alatt fog el masirozni egy szakaszba a' Vitéz *Szekely* Regementek, melly három szakaszba megy fel felé a' Frantziák ellen.

A' Varak' ostromlásához kívántató Ts. Kir. készületeknek első transportja (szállít-vánnya) — melly, nyóltz 24 fontos hosszú ágyúkból, 's több gömbölyeg. és kerek ágyúkból (mozsarakból és haubitzokból), továbbá bombikból, és golyóbisokból állott — April. 27-dikén érkezett *Kolóniába*, 's onnan tovább vitetett April. 29 dikén, a' Hg *Koburg*' Armádiája felé. — Más transport, April. 27-dikén ment által *Frankfurt* Városán. Ez, nagyobb volt az elsőnél. Allott t. i. harmintzeggy, rész szerént 18, rész szerént 24 fontos hosszú ágyúkból, 30 's 60 fontos göm-

gömbölyeg, és 10 fontos rövid ágyúkból, sok munitziós (golyóbisos, puskaporos's a't.) lizekerekből, és 377 Pattantyúsokból. — *Regensburgba*, 1106 Tsászl. Kir. Pattantyúsok érkeztek Májusnak 3-dikán, Tifzteken kívül.

April. 27-dike' éjfélszakáján fel-rakodott a' *Máyntzi* Frantzia Örizetből egy tsomó 34 tsónakokra, 's éjfélutáni egy órákor kiszállott tseadesen a' Rajna' tsútságára *Gustavsburg*' tájján. Annakutánna a' Forpolztok (Előlvigyázók) mellett oly halkal el-lopta magát, hogy ezek se nem láttak, se nem hallottak semmit. Egy Prusszus Batteriában tsak azon vették észre a' Pattantyúsok, kik egéjz éjjel munkálódtak, és akkor kezdtek piheuni, hogy nyakokon az Ellenség. A' kiknek tehát módjok vólt az el-szaladásban, más sánizokba vették magokat; de az ezekben tartózkodott *Saxokat* is oly hirtelenséggel meg-lepte a' Frantziáság, hogy telylyességgel ellent nem állhattak: hanem a' kik el-futhattak, el-futottak. Az el-nyert nagy hosszú ágyúkat, és haubitzokat el nem viheute magával az Ellenség: azért is bé-szegezte azokat; hanem a' Saxokról maradt tábori ágyúkat, két granátokkal, és egy regiment-ágyúval együtt el-emelte. A' Prusszusok' rélzéről, el-esett a' többek között *Laben* nevezetű derek ifjú Pattantyús Hadnagy; a' Saxok' rélzéről pedig *Rabe* Pattantyús Hadnagy.

Az újjabb *Hanau*, és *Hochheimi* tudósítások lizerént, April. 30-dika' éjfélszakáján megént ki-ütöttek *Máyntz*ből a' Frantziák

ha

három tsapatokban, a' Hasszusok', Prusszusok', és Saxok' táboraikra. Leg-nagyobb erővel estek *Kostheimnak*, mellyet — mihe-lyest csak módját ejthették — mindjárt gyújtogatni kezdettek, 's négy ágyúikból keményen lövöldöztek; onnan *Hochheim* felé nyomúltak elő, egészen a' téglá-égetőig. A' *Kasszeli* sántzokból is szüntelen dörgöttek az ágyúk, hogy ezeknek óltalmok alatt, kedvére tsapkodhasson széllyel a' Frantzia bal szárny. De a' Német Seregek is lelkesen hozzá láttak az ágyúzáshoz; hogy pedig segítségek érkezett *Hochheim*ből: tsoportonként puskázott egymásra a' két Fél, úgy hogy szünete nem vólt a' tüzelésnek. Ezen közben irgalmatlanúl gyújtogatták a' Frantziák *Kostheim*ban a' házakat, 's más szerentsét is próbáltak a' *Bleiau* nevezetű vidéken; de onnan hatalmassan vissza verettek a' Ts. Kir. Seregek által.

Auszriai Belgyiomból írják, hogy *Dornik* Városában Apr. 22-dikén egy Frantzia Spion fogatott-el, minekutánna már darab időtől fogva tekergett vólna ottan Frantziskánusrukában. Még az nap fel-akasztatott a' *Ryffzeli* Kapu előtt. A' nálla találatott irásoknak hafznát lehet venni, *Ryffzel* Várára nézve.

Károly Fő Hertzeg Brüsszelbe ment, a' mint jelentettük közelébb, April. 23-dikém. Úgy értjük, hogy nem is fog többé visszamenni az Armádiához, ne hogy az ostrom alatt lévő, 's ostromlandó Frantzia Várak körül valamelly szerentsétlenség érhesse, melly már April. 21-dikén nagyon közel is járt.

járt vólt hozzá. A' mint t. i. recognoscirozott (visgálódott) vólna *Valenciennes* Váránál; ki-tsapott hirtelen az Ellenség, 's néhány minutáig egéltzea körül vette a' FőHertzeget; hanem szereutsére, a' *Murray*' gyalog Regementje érkezett, 's az hajotta-vissza a' Frantziákat.

Egy *Londoni* tudósítás szereut, melly költ April. 16-dikán, tizennégy *Spanyol* öreg hajók szállottak tengerre. Ezekkel szándékozott egybe-kapcsolni a' maga 8 hajóit, 's több fregátjait *Cosby* Anglus Admirális.

Két ezer *Spanyolok* béronottak Frantzia Országának azon Departementjébe, melly a' felső *Pyreneusi* hegyekről neveztetik. *Sz Laurent* nevű Város' Lakosi hozzájok állottak a' *Spanyolok*hoz.

Egy Frantzia Falut, *Quievrain* mellett, fel-gyújtottak Uhlánussaink, mivelhogy reájok lötek a' Lakosok házaikból; *Luxenburg* Tartományában ellenben, *Arlon* mellett, a' Frantziák égettek-el egy Falut.

Pápa ő Szentsége, a' maga születése' helyében *Cesinában* egy Regementet állittatfel, mellyet magáról *VI. Pius'* Regementjének neveztet.

Fonfrede nevű Tagja a' Frantzia Nti Gyűlésnek, vádképpen említette az Ülésben April. 23-dikán, hogy egy Angliai Fregát bément mindegy ellentállás nélkül a' *Garonne* vize' torkolatjába, 's el-vitt két Frantzia hajót magával: mivel úgymond, a' Tengeri dolgokra ügyelő Minister semmi vigyázót nem rendelt arra a' részre. — *Barbaroux* nevű Tag, tódította a' *Fonfrede'* belzédjét: „Ez

a'

a' gondolatlanság, úgymond, annak is az oka, hogy két Angliai, és egy Spanyol Fregátoknak 17 *Marsiliai* hajók lettek prédáikká a' közép-tengeren; a' hol pedig 16 első nagyságú Frantzia hajók vagynak — 's nem is nyugodott addig, míg el nem végezte a' Gyűlés, hogy az említett Minifter *Monge*, a' maga Agenseivel együtt vizsgálás alá vettessék.

Mayntz Városát, mintegy harmintz ezer Lélek lakta. Most, a' mint írják, nints már több benn a' régi Lakosok között egy harmad résznel, az az tiz ezernél.

Spanyol Országának *Cadix* nevezetű hires kereskedő, és kikötő-helyes Városából mind el-küldettek a' Frantziák. Meg-haladja számok az ezeret, 's ötvenig vagy hatvanig való nagy gazdag Kalmár-Familiák is vagynak közöttök.

April. 19-dikén költt *Római* Levelekből olvassuk, hogy Mártz. 20-dikán 800 Frantziák érkeztek *Bastiába* — *Corsica* Szigetének fő Városába — két Biztosaival együtt a' N. Gyűlésének. *Bastiából*, *Cortiba* szándékoztak, melly *Corsika*' belsőbb részének fő Városa, hogy ott *Paoli* Generálist elfogják, 's magokkal együtt *Párisba* vigyék a' N. Gyűlés eleibe. De (így folytatja tudósítását a' Levélíró) minthogy mindnyájan szeretik a' *Corsikaiak* Gen. *Paolit*: kétség kívül könnyebb lesz ennek a' Frantzia Korpusnak el-menni *Cortyba*, mint vissza térni onnan *Bastiába*.

A' *Maine*, és *Loire* nevű Országosztály' Elöljáróitól az a' kedvetlen tudósítás érkezett
Apr,

April. 23 dikán a' N. Gyáléshez, hogy a' *Ligoniusok*' Serege széllyel ofzlott, 's mindenféle rendeletlenségeknek, ragadozásoknak, és erőszakoskodásoknak el-követése mellett omlott vissza a' maga honnyába. — *Carra*, és *Chalus* Deputátusok, a' kik el-járták a' meg-nevezett Ország-ofztályt, következő jegyzéseiket tették a' fel olvasott tudósításra: „Ez a' Sereg, úgymondának, tsupa parasztokból állott, kik a' magok fa-tzipőjeikben néhány napokig öszve sereglettek; de ezekbe jutván szántóföldjeik, ismét vissza futottak. Nem olyan tetemes rendeletlenségek azok, mellyeket el-követtek ezek haza felé mentekben; a' ragadozások sem áll egyébből, hanem hogy egynéhány darab gyóltot vittek-el magokkal. Ezen Volontérokat leginkább *Berruyer* Generálisnak szemtelen, és Asiai forma pompáján botránkoztak-meg, a' ki mindúntalan húsz Adjutánsoktól vagyon körül véve, 's tellyességgel rem veszi eizébe, hogy nadrágtalan Embereknek (*Sansculottes*) Vezére.“

A' hadban szolgáló, 's el esett, vagy sebet kapott Vitézeink' Feleségeiknek, 's Gyermeküknek számokra, pénzt kezdtek ölfize adogatni némelly nemes érzékenységű *Prágaiak*.

Az egész *Prussziai* Birodalomban Kaszák nyitlattak a' hasonló végre fordítandó alamisnáknak bé szedésére.

A' *Würtzburgi* Dámák, tulajdon kezikkel készitettek egy láda tépett és sebkötő ruhát. A' ládára ezt iratták: *A' Ts. Kir. Seregbéli meg sebesítettett Tiszt Uraknak; által*

tal

tal is adták már azt egy Ts. Kir. Tisztnek a' minap, midőn azon masiroztak volna ke-
refztül Seregeink.

Anekdota.

A' múltt esztendőben Stenay Városánál, le lövén egy Frantzia Oberstert a' Ts. Kir. Vadászok, tüstént oda szalad egy Vadász's minden módon akarja ki vonni az Oberster újjából a' briliántos gyűrűt, de hogy ki nem vonhatta azt hirtelenséggel, el mettzette az újját, mind gyűrűstől, együtt, ismét oda fut más Vadász, 's a' sarkantyút óldozta sietséggel az Oberster lábáról. — Hát tsak meg szállal a' haldokló; Barátom! Nem ezüst!

Elegyes Tudósítások.

A' *Lüttich* Hertzeg - Püspök, April. 21-dikén délután hat órakor ment vissza *Lüttich* Városába. Harang - szó, és öröm kiáltások között fogadtatott. Estvére meg vólt világosíva az egész Város.

Déli Prussziának fog neveztetni az a' rész, mellyet *Lengyel Országból* foglalt el a' *Prusszi* Király. Egy millió 130,989 Lakosokat, 8274 Helységet, és 262 Városokat foglal ez magában. Széle hossza 1300 quadrát mértföld.

Név szerént, következő részekből fog állani *Déli Prusszia*: *Posen, Kalisch, Gnesen, Siradia, Lentschitz, Rawa, Plotzk,* 's *Cujavia* Vajdaságokból; *Wielun,* 's *Dobrzynst* Distriktusokból; *Czenstochow* nevű Klastromból 's Várból; és *Dantzig* 's *Thorn* Városokból. — Májusnak 7-dikére rendeltetett a' Hódolás' tzeremoniája, *Posen* Városá-

sába. — A' Starostáknak meg - igézte a' Prussziai Király, hogy a' melly jószágokat birtak a' Közönséges Társaságtól: meg fogja hagyni azoknak jövedelmét nállok holtokig. Az Egyházi Személyeknek pedig örökre, a' magok mostani örökös józágaikból való haszon - vételt.

A' Prussziai Király első és második Fiajának, *Friderika* és *Ludovika Meklenburg-Strelitzi* Hertzeg Affzonyokkal való menyegzőjök fog tartatni az ezen folyó esztendőbeli táborozás végével. Az el jegyzés pompája a' múltt Honapnak 24-dikén tartatott *Darmstadtban*, a' hol maga is jelen vólt a' Király.

Frantzia Ország.

A' melly Levelet botsátott *Custine* Apr. 9 dikén a' N. Gyűléshez, azt vittatta ő abban hogy a' Frantzia Közönséges - Társaságnak meg-tartására, szükség vólna egy erős, és jó lelkű Diktátort tenni. Kívántunk ezen Levélből következő néhány sorokat ide iktatni: „En meg esküdtem Kegyelmetekkel (a' N. Gyűlés' Tagjaival), hogy Republikánus fővel élek, 's halok is meg. De ezen esküvésnek meg-tartására, úgy mond, nem szükség, hogy a' Nti Gyűlés ollyatén viaskodó hely legyen, a' hol az indulatok ösfeütődnek egymással; a' hol némellyeknek magános hasznok keresődik a' Nemzet' kárával; a' hol egynehány Emberek, rabúl adják egy Felekezetnek a' közönséges szabadságot; a' hol végre az okos tanátskozások helyett, dühös ordítások, mérges motskolódások, és a' dolgoknak nem magok valóságok.

gokban való elő-adásaik hallatnak. Egy jó lelkű Ember, a' ki igazán akarja Hazája' szabadságát, fájdalommal kéntelenítetik tapasztalni, hogy el nem érheti egyébképpen a' maga izéllját; hanemha kérve kéri a' maga Polgár Társait, a' Népnak Képviselőit, hogy szakasszák félbe mostani szolgálatjokat."

A' Nemzet-Gyűlése' némelly Tagjai ellen fel tett vádja *Páris Városának*, vétke rágalmazásnak íteltetett a' Gyűlés által Apr. 19 dikén.

Az *Aureliánusi* Hertzeg, nagy Ember vólt Frantzia Országban; de még is nagyobbra — t. i. Királyságra — vágyódott; — és hogy eleget tehessen ebbéli dölfös kívánságának: nem lehet olly gonofságot, és alatsónságot gondolni, a' mire vetemedni kész nem vólt; halálos szententziát mondott a' maga vér-szerént való Attyafiára *XVI. Lajosra* is: tsak ugyan meg-buka végre, minden istentelen fortélyoskodásai után is; 's hasonló leve a' sorsa, az árnyék után kapott *Ezópus'* ebének sorsához; — a' Királyság után való esdeklés mellett ugyan is el vezttette szabadságát, 's alig ha el nem fogja veszteni rövid időn életét is. Még fogságba lett tétettetésekor is kereste ugyan a' Jakobinusok' grátziáját, az által, hogy magát a' több közönséges rabok közzé tette; de ezzel se segíthetett többé magán — hanem a' vóltt *Tzimborássai* még most is *Totum Fákok* a' N. Gyűlésben. *Robespierre*, széltire hatalmaskodik most is; *Marat* pedig — a' kit, a' *Világon leg-istentelenebb Emberek*, és a' *Frantziák'* gyalázatjának nevez Dű.

Démárié, a' Frantzia Nemzethez intézett első Jelentésében — ez a' *Marat*, győzedelmeskede a' N. Gyűlés' végzésén is. Kéntelen volt maga a' N. Gyűlés — melly, bűnösnek ítélte *Maratot* — módot keresni annak megigazításában, 's keresett is vóltaképpen, egy különös Törvényszéket állítván fel, annak tselekedeteinek megvizsgálására. A' Törvényszék, Jakobinusokból állott; nem tsuda tehát, hogy az által *Marat* tökéletesen ártatlannak ítéltetett. E' meg lévén, csoportosan tódult a' mind két nemen lévő Jakobinusság a' N. Gyűlésé' palotájához, magával vevén *Maratot*, 's azt kívánta a' Gyűléstől: hadd mehessen végig előtte — a' *Marat*' ártatlanságárcí való tanúbizonyságtétel, 's abból vett örömének megbizonyítása végett. — Kérésképpen vólt ugyan feltéve ezen kívánság; de tudta a' Gyűlés, hogy parantsolat' gyanánt kell azt venni nékie: azért is engedelmeskedett. — Hangzott a' palota, a' Jakobinusoknak *Éllyent* kiabálásaiktól: *Éllyen a' Közöns. Társaság! Éllyen a' Nemzet!* még némellyek közzülök *Maratnak* is kiáltották az *Éllyent*. — *Marat* leült a' maga szokott helyére, polgári koronás fővel; levette tsak ugyan ofztán fejről a' koronát. Asszony, Férjfi, mind egyre tsókolták *Márátot*; tsókolták sokan a' Gyűlés' Tagjai közzül is. — Ezután felment *Marat* az Orátori - székbe, 's így szóllott: „Láttok bennem Polgárok! egy olyan Képviselőjét a' Népnék, a' kinek jussai meg sértettek — de a' ki igazságot talált. Esküszöm újra, hogy én a' Nép'

ügyét óltalmazni fogom.“ — A' jobb oldalon ülő része a' Gyülésnek, egészen oda hagyta az Ülést.

Az *Aureliánusi* Hertzeg, midőn *Marsilia* felé vitetett volna: keservesen sírt; meilyet látván egy *Allzoy*, ezt kiáltotta: *Nem sírt akkor, mikor halálos szententziát mondott a' Királyra.*

A' közelébb múltt Mártzius hónapban, 220 millióra mentek a' rendkívülvaló költségek. A' rendes intráta sokkal kevesebb volt; következésképpen a' rendkívülvaló jövedelmek' kasszájához kellett nyúlni.

A' földművelésnek az is nagy hátramaradására volt mostanság a' többek között, hogy a' Seregeknél minden nap 800 ökör kivántatott; — minekokáért azt végezte a' Gyülés, hogy ürüket kell ennekutánna rész szerént szállítani a' Seregekhez.

A' *Börzonvilly*' helyébe válaftott Fran. Had-Ministert, *Bouchotte* Urat, úgy festette a' N. Gyülésében April. 20 dikán egy *Lidon* nevű Deputátus, mint tsekély, és a' maga hivatalának éppen meg nem felelhető Embert, a' ki már is sokat hibázott.

Az ollyatén Egyházi Személyekre nézve, kiket semmi módon nem lehet reá venni az új módi Frantzia gondolkodásra, azt végezte a' N. Gy. hogy *Amerikána**, Frantzia Országhoz tartozó részébe szállittassanak azok által.

A' papiros pénzzel, sokféle história van Frantzia Országban. Majd azt prójektályák a' N. Gy. ben, hogy nevelni kell azoknak számát; majd ismét, hogy alább kell szállita-

ta.

tani Két hónappal ez előtt készítettet is a' N. Gy., két száz millió livrát érőt: mert akkor úgy ítélte, hogy a' fok papiros pénz egy fő eszköze, a' Közönséges Társaság megtanátának. — *Buzot* nevű Tag ellenben, azt állította, a' múltt hónap vége táján, a' Gyűlés előtt, hogy az Ország' külömbkülömb féle részeiben uralkodó éhségnek és drágaságnak, a' fok papiros pénz az oka. — Különös dolog, hogy még a' Bankób n is fellyebb betsültettek az olyan papiros pénzek, mellyeken a' Királyi kép, mint sem a' mellyeken a' Közönséges Társaság' tzi-mere szemléltetett: úgy hogy az efféle különbség tételeknek meg-akadályoztatásában nem talált a' Gyűlés más módot, halálos büntetésnél.

A' N. Gyűlésnek *Valenciennes* Városában volt 3 Kommisszáriusi vizsgáló tervén *Párisba*, meg-jelentek April. 23 dikán az Ulé ben, és elő-adták: miket tettek ők az északi Határ-Városokban; hogy t. i. mind meg-töltették ők azokban újra a' magazinokat, mellyekből ki-véetvén a' provisiót *Dümárié*, az Ellenség' kezébe jádzott; 's szükséges éltalom-készületeket is tétettek.

B é t s.

Ezen folyó Hónapnak negyedik napján; olly rendelést adatott ki itten, Ö Felsége az *Alsó-Ausztriai* Kormányzók által; 1) hogy a' ki ezentúl elől fordulandó egy, vagy más örvendezés Történetek' alkalmatosságával ki akarja világosítani a' maga Házát: előbb kérdést tegyen ez erántt, a' Politzajdirekció-nál: és ha ettől engedelmet nyer: tsupán
 úgy

így teljesítheti szándékát. 2) Hogy a' Közönséges Öröm-Innepeken ki ki magát illendőképven vífellye, és polgár társának semmi alkalmatlanságot, vagy kárt ne okozzon; mert szoross vigyázás fog lenni, az ilyenekre 's el fogatván keményen meg büntetnek. — Ezen rendelkezésre az adott okot, hogy közelébb midőn a' Korona örökösének születésén vigadt a' nép: némelly garázdálkodó suhantzok, és Gyermekek mind béverték az ablakokat, a' mellyek ki nem voltak világosítva.

A' fenn említett győzedelemről, bővebben ezt irhatjuk: hogy az *Valenciennes*, és *Quesnai* tájján esett. *Dampierre* 80 ezer Frantziákkal támadta meg *Clerfait* Grófot. Két ezeren estek el a' Frantziák közzül; 900-an elfogattak, tizenegy ágyúikat nyerték el Vitézeink. A' Kurir, Gr. *Rósenberg* *Anspach* Vasas Reg. béli Kapitány, ma dél utáni 4 és 5 óra között fogja el-járni a' nevezetesebb uttzákat: 8 durrogató posta legényekkel. *Erről a' jövő postán bővebben.*

Erdély Ország.

Tordáról, April. 28-dikán.

„A' múltt héten bé-fordulván *Kolosvárra*, olly nemes Név-napi köszöntések estenek ottan a' Fő Kormányozó Gróf *Bánffi György* Ur ő Excellentiája' Neve-napjára, hogy valósággal helyesnek találtam, azokkal az

Urak.

Uraknak is kedveskedni. — Kedden, Gróf *Teloky Lajos* Ur ada egy musikával elegy énekes Játékot, mellyben szép Kisasszonyai olaszúl gyönyörűségessen énekeltének; ezt, egy kis jó ízű tántz is követte. — Ezen nap, és a' következőzenden, tsoportal mentenek minden Dikasteriálisták, és Uraságok ő Excel. ja' idvezlésére. — Szeredán ada-elő a' szokott Jádzó Társaság egy igen mulatóságos vig Játékot 3 fel-vonásban, illy nevezet alatt: *A' Félénk.* — Tsötörtökön tartaték egy más nemes Játék bizonyos ifjú Urakból, melly is ezen két kis új darabokat foglalta magában: *A' meg jobbáltt Ifjú,* és *A' Generális.* Mind a' Darabok, mind a' Jádzók' magok-viselete külöös kedvességet nyertének. A' Darabok alá ugyan semmi név nem vólt téve, de még is ki-sült más nap, hogy mindenik *T. Boér Sándor* Ur' munkája vólt, a' ki egyik indítója, és igazgatója is vólt a' Játéknak. A' több Személyek vóltanak: *Bartsai László, Fikker Ferentz, Vér, Balog, Békési,* és *Demjén* Urak.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Május' 10 - dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' *Magyar Királyné' Vízéről; Aqua Reginae Hungariae; L'Eau de la Reine d'Hongrie.*

Mint hogy ez a' *Magyar Királyné' Vize* minden Nemzetek között el annyira nevezetessé lett, hogy ritka az a' Patika egész Európában, mellyben az ne találtatnék; Frantzia Országának kivált, *Lion* és *Montpellier* nevű Fő Városáiban olly' bővön szokott készíttetni, hogy azzal még a' hátsó Kalmárok-is széllyel ország szerte közönségesen kereskedést indítottanak: azért nagy kívánság származott régtől fogva bennem annak meg-tudása eránt, mellyik Magyar Országgi Királyné lett légyen az, a' kiről a' képpen kezdett az leg-először neveztetni; és minémű különös dolog szolgálthatott arra alkalmatosságot, hogy olly' betses Magyar Névét változás nélkül mind e' mai napiglan e' világon fenn-tarthatta. E' végre számtalan Hazánkbeli Historicusokat felhántam 's vetettem, imitt is amott is fíradhatatlanúl keresgéltem, hogy ha talám valahol nyomába igazódhatnám: de a' mi Eleink inkább kívánván eleitől fogva az ő jelesen viselt vitéz hadi dolgaikat emlékezetben hagyni; el mellöztek a' mint egyéb tudomány-

mánybéli tudósításokat, úgy nevezetesen e tekintetben is Hazánkbeli történeteknek minden írói mélységes hallgatásban vagynak, csak egy szóval sem emlékeznek sohol is róla, mellyik Királynénk legyen az, a' kiről ez a' világ szerte esméretes orvosló viz *Magyar Királyné' vizének* hivattatik.

Azomban midőn illy' bizonytalanság között nyughatalankodtatnám elmémet, kezembe akada ama' XVII-dik Századnak közepe tájján élt néhai *Febure Miklós* nevezetű híres *Chemicus'*, és az akkori Frantzia Királynak Udvari Fő Patikáriusának könyve, illy' titulus alatt: *Traite de la Chymie*, mellyben a' Patikabéli szerek' készítésének több módjai között a' Magyar Királyné' Vizét is le írja, hozzá adván azt is egyszer'smind, hogy annak szerzője *Sz. Ersébeth M. Királyné* Asszony volna, a' ki midőn 70 esztendőskorában, a' köszvény miatt íszonyú fájdalmakat kezdett volna szenvedni, az ott le írott vízzel, mellynek készítésére álomban valamely Lélektől tanítatott volna meg *Buda' Várában* fájdalmas tagjait gyakran mofogatta, és azt nyerte vele, hogy fájdalmi eltsendesedvén, minden tetemei el annyira meg vídúltanak, hogy ámbár életének godikesztendejét el érte legyen is, de a' köszvény' ostromló fájdalminak leg kissebb jelenségét sem tapasztalta többé testében.

De minthogy *Feburénak* az itt elő hozott beszédiből világoson még által nem lehetett látni, mellyik Magyar Királyné legyen az, a' kinek azon viznek elsőben lett készítését tulaj-

tulajdonítja : további vizsgálódásom után ama' híres *Blumentrost* nevű tudós Doktor-nak *Haus-und Reis-Apotheke* írása akadt kezembe, mellyet ama' Római Szent Birodalombéli természet' vizsgálók' Tsászári Akadémiájának *Appollodorusi* névvel meg tizmerezzett egyik tagja, *Hoyerus György*, Lipsiában 1716. 8. jeles 's tudós Jegyzésekkel ki adott, és annak XVI-dik Részében világos igékkel azt mondja, hogy Ersébeth Királyné mi módon készítette vólt légyen azt a' betses vizet, maga tulajdon kezével arany betűkkel le írta, és azon Írás az arra tartozó *Recipével* egyetemben Bétsben a' Tsászári Fő Bibliothecában meg találtathatik.

Erre nézve azért azontúl már írásban lévő Jegyzéseimet fel küldöttem Bétsbe *Kollár Adámhoz*, a' Tsászári Könyvtárháznak akkori Fő Bibliothecariusához, ha vallyon igaz vólna é a' mindjárt felyebb említett *Hoyerus* Doktornak a' Magyar Királyné' Vizéről való efféle tudósítása, hogy t. i. arany betűkkel le írva ottan meg találtathatnék annak készítésének egész módja, *Receptája*.

Mint hogy *Kollár* Ur maga is fáradhatatlan ember vólt a' Magyar dolgok körül való szoros vizsgálódásban, jó neven vette ebéli hír-adásomat: e' végre nem nyughattott mind addig, míg nem a' Tsászári Könyvtárháznak minden rejtékjeit, zugját, 's lyukát fel nem hányta 's vetette: a' honnét, hogy fel tett kérdéseimre meg felelne, írt a' Magyar Királyné' Vizéről egy rövid elmélkedést, a' mellyet a' Bétsi *Real-Zeitung*

Kötetjében *) akkor tájban világ eleibe terjesztettem nyomtatásban.

De hogy a' mingyárt mostan említett Kéz-írásnak nevezetlen Szerzője beszédinek nagyobb hitelt szerezheszen, a' maga Olvasóit *Praevotius János*, *Rauracumi-fi*, és *Pád-vai Orvos Doktor* és *Professor* Írásira útásította; ezen régi Orvos Könyvnek közöttünk lévő ritkasága miatt tsak a' minapában találkoztam reá az ide való tudós Patikárius' *Kazzay Sámuelnek* sok szép drága Könyvekkel. Római, Görög és Magyar Országai régi Pénzekkel, Numismákkal, és egyéb ritkaságú gyűjteményekkel meg rakodott Bibliothecájában. *Praevotius János* Orvosi Munkáinak Hanoviában 1666-dik esztendőben lett leg utólszori kiadásának első Szakaszában a' ki válogatott és próbált orvosok íratnak le illyetén titulus alatt: *Selectiora Remedia*, az hol a' 6. 7. és 8-dik levelen mit beszél az érdemes Doktor és Professor *Praevotius*, ide szóról szóra Deák nyelven is, a' mellyen íratott vólt, szükségesnek ítéltém le írni.

Ad Podagram et Chiragram

„ Cum mihi certo constat multorum casibus vis admiranda subscripti remedii, narabo, qua fortuna in illud inciderim. Anno 1606 vidi inter libros *Francisci Podacathari* ex nobilissima *Cypriana* Familia, cum

*) *Biographiae Medicorum Hungariae et Transilv.* Tom. II. pag. 213.

„ cum quo summa erat mihi familiaritas,
 „ pervetustum *Breviarium* maximae apud
 „ eum venerationis, quod a *S. Elisabetha*,
 „ Hungariae olim Regina, majoribus suis
 „ datum assereret, in mutuae benevolentiae
 „ symbolum. In hujus Libri vestibulo reme-
 „ dium ad Podagram illius Reginae manu
 „ inscriptum mihi oblatum fuit perlegendum,
 „ quod his formalibus verbis, quae inde
 „ exscripsi, erat expressum: *Ego Elisabetha*
 „ *Hungariae Regina anno aetatis 72. multum*
 „ *infrua et podagrosa usa sum per unum an-*
 „ *num ista recepta, quam mihi dedit quidam*
 „ *antiquus Eremita, quem nunquam videram*
 „ *nec ante, nec post, et fui cito sanata, et*
 „ *viribus restituta, atque omnibus apparens*
 „ *ultra modum pulchra, ut Rex Poloniae me*
 „ *petierit in matrimonium, eum ego et ille vi-*
 „ *dui essemus: Renui tamen id agere amore*
 „ *Domini mei Jesu Christi, a cujus Angelo*
 „ *credo me accepisse istam medicinam. Re-*
 „ *cepta haec est:*

„ *Rf. Aquae vitae quater passatae part. 3.*
 „ *Summitatum et florum Rosmarini part 2.*
 „ *Ponantur simul in vase bene clauso, stent-*
 „ *que in loco calido per 50 horas, tum alem-*
 „ *bico destillentur, et mane in cibo vel potu su-*
 „ *matur drac. 1. singulis septimanis semel,*
 „ *et omni mane lavetur cum ea facies et mem-*
 „ *brum aegrum.*

„ *Renovat vires, acuit ingenium, mun-*
 „ *dificat medullam, et nervos, visum instau-*
 „ *rat, et conservat, vitamque auget.*“

Itt ugyan is *Praevotius* azt beszéli, hogy Cyprus szigetéből származott Fő Ns embernek, *Podacathar Ferentznek*, néki jó esmerős barátjának a' Könyvei között 1606-dik esztendőben látott egy igen régi és nagy betsben tartatott *Breviariumot*, mellyet az ő Eleinek hozzájok vonzó jó indulatjából ajánlékozott volna Sz. Ersébeth Magyar Királyné Asszony: kezébe vétén a' Doktor azon Imádságos könyvet, látta és olvasta annak első levelén, hogy a' Királyné' maga tulajdon kezével mi módon írta oda belé a' köztvényről való orvosságot, a' mellynek minden igéit ő ekképpen írta onnét ki:

„Én *Ersébeth Magyarok' Királynéja*, mi-
 „ dőn 72 esztendős koromban a' kinos közt-
 „ vényben fetrengenék, és ezzel az alább
 „ meg írt orvossággal esztendeig éldegelek,
 „ a' mellyre engemet egy Remeje Barát ta-
 „ nított vólt, a' kit sem az előtt sem pedig
 „ annak utánna soha többé nem láttam;
 „ csak hamarjában jobbúlsomat érzetem,
 „ úgy hogy minden tetemeimben meg vidúl-
 „ tam, és mintegy egésszen meg ifjadtam,
 „ ábrázatomban meg szépültem el annyira,
 „ hogy még a' Lengyel Király is meg kére-
 „ retett engemet Feleségének, midőn mind
 „ ketten özvegységben élnénk: de azt tse-
 „ lekednem az én Uram Jésus Kristusomhoz
 „ való buzgó szeretetem nem engedte, a' ki-
 „ nek Angyalától, úgy hiszem, vettem én
 „ ezt az orvosságot.

„ *Rf.* Végy Lombikon négyszer le-
 „ eresztett és meg tisztált Égett-bort három
 „ annyit. Rosmariat levelestől és virágostól
 „ együtt

„ együtt két annyit. Tedd valamelly
 „ edénybe, fellyül zárd jól bé, és tartsd
 „ meleg helyen 50 órákig, azután Lombikon
 „ által botsásd le:ebből minden héten egyszer
 „ reggelenként ételben, vagy italban végy-
 „ bé egy Drakmányit, avagy köntinget,
 „ reggel pedig ortzádat, és sérelmes tete-
 „ meidet mosd jól meg minden napon. *)
 „ Ez testednek el lankadt erejét vissza adja,
 „ elmédet meg élesíti, gondolkodásodat és
 „ érzékenységeidet meg eleveníti, szemed'
 „ világát meg tisztítja, és meg tartja, éle-
 „ tedett hosszabítja. “ — Ezek vagynak a'
 Királyné' Breviariumában.

De már az a' kérdés adja itt elől ma-
 gát, minthogy egynéhány *Ersébeth* nevű
 Magyar Királynéink voltak. azok közül
 mellyik volt ennek az Orvos Virznek eszkö-
 löje? A' felyebb említet Orvos Doktorok,
Febure és *Praevotius* ugyan azt Szentnek ír-
 ják

*) *Praevotiusnak tanátsadása szerént, a'
 mint 129-dik levelén írja, az édes tör-
 köly hádra veretik, meg tapodtatik, föl-
 del eröffen bé fedetik, hogy a' levegö ég
 bátran hozzá ne férhessen; ebből lehet a'
 leg jobb Aqua Vitae-t annak rendi szé-
 rént Lombikon le eresztvén készíteni. A'
 Rosmarin is az a' leg hathatóssabb ere-
 jü, melly Langvedotiában, Corsicában,
 Olasz Országban, és egyéb déli tarto-
 mányokban széllyel a' ligetas erdőkön ön-
 ként teremni szokott.*

ják lenni; de mind ketten nagyon el tévelyedtenek; mert Ersébeth Királynéjaink közül egy sem volt soha is a' ki szentnek hivattatott volna. *Második András* Királyunk' Leánya, *Ersébeth*, ugyan a' Szentek közzé számláltatik: de az nem volt Magyar Ország' Királynéja; hanem az *Hasfiai* Fejedelemnek felesége, és életének 24-dik éztendejében meg is holt. Számos Ersébeth Királynéjainak vóltanak Historicusinknak értelmek szerént: úgy mint V-dik *István* Királynak, IV-dik *Kün* nevü *Lászlónak*, *Robert Károlynak*, I-ső *Lajosnak*, és *Alóbertnek* feleségeik. De mind ezek az elől-számlált Királynék közzül tsak egyik sem érte el életének tsak hatvanadik éztendejét is, az egy Robert I-ső Királyunk Hitvesén kívül, a' ki *Wladislaus Locticus* Lengyel Királynak a' Leánya, és egyszer'smind I. *Lajos* Királyunknak az Anyja vólt: ugyan is azért ez az öreg Ersébeth Királyné Asszony lészzen tehát valósággal a' mi híres Magyar Vizünknek leg első fel találója, a' kiről világ szerete az ekképpen neveztetik. Mert *Cromerus* és *Timonnak* hiteles tanúbizonyságok szerént ő még 80 éztendős korában is a' nyájas mulatságokban musika szó'alatt szapora ugrós Lengyel tántzot vigan járt: méltó azért, hogy ez a' testet frisseltető, és elmét vidámitó orvosság a' *Magyar Királyné' Vizének* nevezetét e' világon továbbra is fenn tartsa.

Ez az Ersébeth Királyné 1380 dik éztendőben, Aprilisnek 6-dik napján Budán tett Testamentomában két Breviáriumjairól,
 Imád.

Imádságos könyveiről emlékeznek; *) mellyekből az imádkozásra rendelt órákon áhítatoskodott volt: ezeknek egyikét a' Menyének, az ifjú Ersébeth Királynénak, a' Fia' Lajos Király feleségének; a' másikat pedig *Pukur Klárának* hagyta testamentomban olly' tzéllal, hogy utóbb említett *Klára* Asszony a' míg élne, a' néki testált Breviáriumból imádkoznék, halála után az O *Budán* lévő Bóldogságos szüz tiszteletére szentelt *Klaftromnak* Izámára adattatná által. Nyilván ezek közül való volt egyik az a' Breviárium, a' mellybe tulajdon kezével az öreg Ersébeth Királyné a' maga Angyali orvosságát fellyebb elől adott mód ízerént belé

írta

*) *Ersébeth Királynénak* 1380-dikban tett Testamentomából ki tettik, a' mellyet *Práy György* a' *Magyar Királyok'* viselt dolgaikról írt *Krónikájának* Második Részében, (Annal Hung. Part. II.) világoosságra hozott, hogy *Timon*, és ötöt követő *Hazánk'* több *Historicusai* hibásan teszik *Ersébeth Királyné* halálának idejét 1379 dik esztendőre; sőt nagyon kezzünk között mind ez ideig tökéletes épességben meg maradt eredeti kéz írásban lévő olly' plenipotentialis originalis *Levele*, melly szokott gyűrű petsétjével meg erősítette *Visszeográdban* 1381-dik esztendőben irattatott, és ki adattatott volt *Hecem* nevezetű *Udvari Matronának*, *Kazay Jakab'* feleségének számára.

írta. Ez akadhatott valamely úton és módon Potacathar Ferentz' Eleinek kezekbe; ezt látta Praevotius János Orvos Doktor is, a' mellyből ő, a' mint fellyebb látánk, a' Magyar Királyné' Vize' készítésének módját, *Recipéjét*, ki írván, közönségessé tette.

E' mi Vizünknek tsudálatos nagy orvosló erőt tulajdonítottanak fok Doktoraink, kivált a' Déli melegebb tartományokban élő emberekre nézve; a' többek között pedig nevezetesen Zapata, hires Római Doktor, *Secreta Medico-chirurgica* nevű orvosi Könyvének második Részében azt állítja a' maga önnön tapasztalásából, hogy azzal tsak nem mindenféle nyavalyákat meg gyógyított, és mintegy *Panacea*, *Ezerjó orvosság*, gyanánt tartathatik. Meg is lehet azt könnyen engedni, míg ennek az áldott Víznek előzőri készítése a' maga eggügyiségében meg maradt, sokkal hathatóssabb ereje volt annak: de minekutánna a' nyúghatatlan 's értetlen Elmék, *empiricusok*, hol egy, 's hol más kü lö m b s é g g e l méltóságosan kezdtek készíttetni, betsiben is azonnal alább kezdett szállani: tsak az egy Frantzia Fő Chemicusnak, Lemerynek, tekintsünk bé a' *Chemiájába*, melly fok *szagos füveknek*, *szalamiasónak*, *tartarusnak* szükségtelen hozzáadásával zavarta meg a' mi Magyar Vizünket, minden ötet követő több társaival egyetemben. Ez okáért zúgolódva erőssen panaszkodott az Angliai Király' Fő Chemicussa *Chaaras Moyses* is a' Párisiak ellen, *Chemiájának* II-dik Részében. Hasonlóul illetén fok rendbéli haszontalan változ-

toztatásokon ment keresztül által a' *Kármeliták Vize* is. A' mint minden eledelek, úgy szintén még az orvosságok is mennél eggyügyüebb készületek, annál foganatofabbak, használatofabbak szoktanak azok lenni. — Debreczenben, Mindszent napján 1792. *)

W. I. O. Dr.

Hertzeg Koburghoz és a' Haza Vitézeihez a' Tirlemonti Győzödelem után. Mártziusnak 28-dik Napján.

Bár légyen a' vesztét érező Frantzia
A' Vakmerőségnek első szüллött Fia:

El-

*) Midőn ezen Elmélkedésemet az alább meg írt Fő Poétánk figyelmetesen meg olvasta volna: futólag im' ez két pár Deák Verseket vetette utánna:

*Quattuor ad Mundi partes, Rex Hungarus,
ensem*

Vibrat, dum cidari cingitur ille Sacra.

*Vulnera nempe dabit mox Gentibus. At pia
Conjux,*

Adspice, quam mira vulnera curet aqua!

Sanando totum Regina perambulat orbem;

Quis neget hunc Sociam Regis Apostolici?

*Et vos, quodsi alias, nunc, Pharmacopolia,
Galli,*

Jure salutiferis hisce repletis aquis!

Fr. H. S.

Ellent áll, meg rontja még is a' vakmerő
 Erőt, az ártatlan Vért bofzúlló erő.
 Bár a' gyilkos Népek a' Szabadság fája
 Légyen az ölésre lobbantó fáklyája:
 De egy olyan tüzet, a' mit olly fa éleszt
 Egynéhány Vér patak el ólt, és el szé-
 leiszt,

Ha a' Practicákat éjjel nappal főzi:
 Majd *Koburg* el mégyen, meg látja, meg
 győzi. *)

Sőt meg van már, 's imé még tsak alig ére
 Hozzájok, már győzött Seregünk Vezére.
 Még miolta el ment tsak kevés ideje,
 'S már nem tsak egy Laurust nyert érdemes
 feje.

Tél végénn ért oda, nem ért még ott nyarat
 Még is már Borostyánt tele kézzel arat.

— Ditsekedj hát Cézár nem tsudállom hidd el
 Ezerfer nyert ditső győzedelmeiddel
 Számláld a' fok porig le vert, 's földig égett
 Várból triumfusba rablott ellenséget.

Számlálly fok rab szijra füzött, és kégyelmet
 Tsak tölled kólduló ezer Fejedelmet
 Nem tsudállom én azt, ha ama Vitézek'
 Bölts Fejére *Koburg* Vezérünkre nézek.

— Tartsd nagynak magadat, a' ki ditse-
 kedel,
 A' meg hódolt Népről rád ragadt neved-
 del **)

'S nevezd magad' annyi Nép meg győzőjének
 A' hány Népek tölled meg győzettetének:
 Tsak

*) *Veni, vidi, vici.* Caesar.

**) *Scipio Africanus, Asiaticus etc.*

Tsak ez egy név *Koburg* többet ér ezeknél
 Az egy névhez töldött akárhány neveknél
 A' Koburg név azzal sokkal kissébb lenne,
 Ha valaki hozzá még több nevet tenne.
 — Hazánk Vitézei! mit szóllyak róllatok
 Kik ama' nagy főnek tagjai vóllatok.
 Hogy fessem le ditső győzödelmeteket?
 Hogy számláljam meg a' le szeldelt fejeket?
 Sok ezer — de hiszen beszéllék el magok
 A' gyilkos testekből gyült büszködt afztagok
 Beszéllj te *Tirlemont*! szólly te sok éhező
 Vadat pártos Vérrrel fel hizlató Mező!
 Ti a' szabad Nemzet Vitézei nyakok'
 Forrázából sok helyt eredt Vér patakok!
 Ti beszéllyétek el tsergedezésteekkel
 A' Magyar kar által hány fejek estek el.
 Ti Frantziák! a' kik hozzánk költöztetek,
 A' tapafztaalt Virtus tanúi legyetek.
 Külömben is Ti leg jobban tudhatjátok
 Seregünknek mennyit köszönhet Hazátok,
 Melly mint Menénius, a' Királljáához a'
 Pártos Tagokat majd ismét visszahozza
 — Mi is Benneteket ditsérünk óh Haza
 Vitéz Bajnokjai! gyakran ide haza
 Bizunk, ha így gyöztök, hogy már nem sokára
 Rá hágtok a' pártos Frantzia nyakára,
 'S majd akkor Titeket it'hon látván velünk,
 Sok öröm Tsókok közt az évig emelünk.

Po'sonban P. J.

Kassán

Kafszán Apr. 20-dik napján. A' napokban következendő Irás jött itt ki nyomtatásban a' Nemes Vármegye költségével:

Nagy Méltóságú 's a' t.

Nem kételkedünk benne, hogy a' Pesti Magyar Teátrumi Társaság, Nagyságtokhoz, Kegyelmetekhez is folyamodott legyen, azon könyörgő-levelével, melly által az Országtól egy Nemzeti Játzó szinnek ottan való fel-állítására szükséges segedelmet kér.

Ezen Vármegyének egybe gyűlt Rendei helyesnek, és az egész Ország' *figyelméteségére* méltónak találták a' meg nevezett Társaságnak ebbéli kérelmét, kívánságát. Mert:

A' Nemzeti Nyelvnek, és Erköltsöknek állapottyával együtt jár, és változik a' Nemzetnek sorsa. Ez olyan igaz valóság, a' melyről, mind a' régi, mind az újjabb idők', 's népeknek történeteire tekintvén, nem lehet kételkedünk. Az a' Nemzet, a' mellynek tulajdon, és országos nyelve nints, nem tsak nem szabad Nép, avagy Nemzet, de Európai okos világban még tsak arra sem tartatik méltónak, hogy Nemzetnek nevezettség. — Már pedig tudva van, és közönségesen tapasztatt 's meg ismért igazság az, hogy a' nyelvnek, és erköltsöknek gyarapítására, ki művelésére, és a' Nemzeti jó szokásoknak fenn tartására, a' leg főbb, leg könnyebb, 's leg bizonyosabb eszközök közül, eggy a' jó rendelt *Nemzeti Teátrum*; ha az t. i. olyan, a' millyennek kell lennie. Azért is neveztetik közönségesen: a' *Nyelv' és Erköltsök iskolájának*. Kiki tud-

gya,

gya, mennyit tartottak, mennyit költöttek
 ene, a' Tudományoknak, és Mesterségeknek nagy
 tisztelőji, az Igazgatásnak olly fok tekintetben kö-
 vetésre méltó példái: a' hajdani Görög és Római
 Nép. — Kiki láttya a' mai Világban is, hogy nints
 az Európai pallérozottabb Nemzetek között tsak egyy
 is, mellynek Teatroma ne volna. — Egyedül mi
 Magyarok vagyunk, kik e' nélkül szükölködünk!
 Egyedül mi láttatunk, Nyelvünk' 's Erköltseink' elő-
 vitelésnek ezen egyyik fő eszközeivel nem gondolni!
 El nézzük, sőt élzre sem akkarjuk yenni, miképpen
 vesztegetik azokat széllyel az Országban! El-nézzük,
 sőt tudni sem akarjuk, miképpen nyomattatik saját
 Országunknak fő várolsaiban azon jó Hazafiaknak
 kis Társaságok, kik ottan Nemzetünk', 's Nyelvünk-
 hez vífeltető buzgó szeretetekből gerjesztetvén, játszani
 kezdettek, és ditséretesen kezdett foglalatosságokat
 — olly fok, olly méltatlan akadályok között is —
 mind eddig folytatták. — Ezekről, és több efféle
 okoktól és tekintetektől (mellyeket azonban elő-hoz-
 nunk nem szükséges) indittatván, egyy akarattal el-
 végeztük: hogy az említett Nemzeti Teátrumnak
 fel-építésére, 's állandó fenn-tartására meg kíván-
 tató summából reánk esendő részt mi örömmel ma-
 gunkra válallyuk, 's meg adandgyuk. Erre nézve,
 meg is határoztuk, hogy e Köz-halzonra tárgyazó
 szándéknak tellyesítését a' jövő Ország-Gyűlésre kül-
 dendő követelink által is sürgetni fogjuk. — Melly
 végzésinket Nagyságtoknak Kegyelmeteknek atyafi-
 ságos barátsággal tudokra adván, tellyes bizodalom-
 mal vagyunk, hogy, édes Hazájok eránt viseltető
 ismértes szeretetekhez képpest, ebbéli segedelmeket
 sajnállani nem fogják, hanem velünk egész hazafiúi
 kélszeggel egyyet értendének.

Ezek mellett Nagyságtoknak Kegyelmeteknek
 atyafiságos barátságokba, 's további hazafiúi szere-
 tetekbe ajánlván magunkat, állandóul vagyunk. Kas-
 sán Sz. György Havának 10-dik, 's követk. napjain
 1793 eszt. folytatva tartatott közönséges Gyűlésünk-
 ből. Nagyságtoknak Kegyelmeteknek kész kötele-
 séggel való Attyokfijai, 's Baráti Ns Abauj Várme-
 gye Rendei.